Vuosikertomus 2016

PRO Agria Etelä-Savo

KUVA: LEENA LAHDENVESI-KORHONEN

Sisältö

Toimitusjohtajan katsaus 1
ProAgria Keskukset valtakunnallisesti 2
Puheenjohtajan katsaus 4
Jäsenet, hallinto ja organisaatio 5
Toimialakatsaukset
ProAgria Maito/Liha 7
ProAgria Kasvi 11
ProAgria Yritys 15
Maa- ja kotitalousnaiset 17
Hankeluettelo 21
Talouden tunnusluvut 22
Henkilöstön ja hallituksen jäsenten yhteystiedot 23

etela-savo.proagria.fi

KANSIKUVA: RIITTA SAVIKURKI

Tuotanto- ja talouspalveluista kokonaisuuden johtamiseen

Toimintastrategiamme mukaisesti palvelutoimintamme tavoitteena on parantaa asiakkaidemme ja kumppaneidemme kilpailukykyä ja kannattavuutta sekä edistää maaseudun kestävää kehitystä ja hyvinvointia.

Tarjoamme aktiivisesti ProAgrian asiantuntijapalveluja niin nykyisille kuin uusillekin asiakkaillemme. Maatiloilla ja maaseutuyrityksissä edellytykset taloudellisesti kannattavaan toimintaan vaativat aiempaa tarkempaa tuotannon ja talouden johtamista. Teemme työtä sen edistämiseksi, että tilipalvelumme, tuotantopalvelumme ja talouspalvelumme tukevat entistä paremmin toisiaan ja tuottavat nopeasti ajantasaista tietoa yrittäjälle ja asiantuntijoille yrityksen johtamisen tueksi. Selvityksien mukaan aktiivisella asiantuntijoiden hyödyntämisellä maatila- ja maaseutuyritys voi saavuttaa merkittäviä kustannussäästöjä ja tuottavuuden kasvua toimintaansa.

Maatilojen ja maaseutuyritysten investointihalukkuus jatkui v. 2016 alhaisella tasolla. Tämä johtui merkittävästi tuottajahintojen alhaisesta tasosta. Maatilojen ja maaseutuyritysten taloustilanteen jatkuessa tiukkana uutena palveluna markkinoille tuotiin kassabudjetoinnin käynnistys- ja analysointipalvelu. Uutta palvelutoimintaa kehitettiin aktiivisesti myös eri kehittämishankkeissa. Sähköisten työkalujen ja toimintatapojen avulla tavoitteena on alentaa henkilöstön matkakuluja, tehostaa työajan käyttöä ja lisätä aktiivista yhteydenpitoa asiakkaisiin.

ProAgria Etelä-Savolla on vuosittain n. 2000 maatila- ja yritysasiakasta, joille toimitetaan asiantuntijapalveluja. Suurin osa näistä palveluista tehdään vuosittain. Asiantuntijoiden ja asiakkaan välistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta sekä palvelusta saatavaa hyötyä kehitetään myös asiakasvastaavatoiminnan avulla.

Ohjelmakauden vaihdoksen jälkeen hanketoiminnan liikevaihto lisääntyi selvästi v. 2016 aikana. Ohjelmakauden vaihteesta v. 2015 johtunut palvelumyynnin kasvu taittui ja normaali palvelumyynti jäi v. 2016 edellistä vuotta pienemmäksi. Toiminnan tuotot kokonaisuudessaan kasvoivat v. 2016 edellisestä vuodesta 537.000 €. Henkilöstömäärä lisääntyi ja tehty työpanos oli 44,2 htv. Laskutetun työajan osuus kokonaistyöajasta kasvoi ja oli 68 % (55 % v. 2015). ProAgria Etelä-Savon tilikauden tulos v. 2016 oli varainhankinnan sekä rahoitustuottojen ja -kulujen jälkeen ylijäämäinen 85.913 €. Omavaraisuusaste tilikauden päättyessä oli 75 %.

Kiitän lämpimästi kaikkia asiakkaitamme, toimihenkilöitämme, luottamushenkilöitämme ja kumppaneitamme hyvästä yhteistyöstä. Vuosi 2017 tulee olemaan aktiivinen toimintavuosi kaikilla toimintasektoreillamme. Samalla se on Suomi 100 vuotta ja ProAgria 220 vuotta juhlavuosi. Onnistumme yhdessä!

Heikki Pahkasalo
toimitusjohtaja

ProAgria Keskukset valtakunnallisesti

Avaintiedot 2016

- *Ruokinnanohjaus-palvelut tuottivat asiakkaille mitatusti tulosta ja Ruokintakartoitus toimi uutena väylänä ruokinnanohjaukseen*
- *Lihanautatilojen tarpeisiin muodostui erityisasiantuntijoiden verkosto ja keskittyivät tuotannon kannattavuuteen*
- *Itämeri-työhön lähdettiin mukaan tekemällä sitoumus Elävä Itämeri –säätiön eli Baltic Sea Action Groupin (BSAG) kanssa*
- *Kassabudjetoinnin ja seurannan kehittämiseen panostettiin tuomalla uusina palveluina markkinoille kassabudjetin käynnistys- ja analysointipalvelut*

Maito-, lihanauta-, ja lammasyritysten palvelut

Ruokinnanohjaus -palvelut vakiinnuttivat paikkaansa maitoyrittäjien arjessa ja tuottivat mitatusti tulosta ja kannattavuutta. Ruokintasuunnitelmia tehtiin 67 %:lle tuotosseurantatiloista. Kiinnostusta suunnitelmiin lisäsi sitoutuminen hyvinvointikorvaukseen. Ruokintasuunnitelmia tehtiin aikaisempaa vuotta enemmän eli 4,4 suunnitelmaa tilaa kohti.

Ruokintakartoitus lanseerattiin uutena palveluna. Siinä kartoitetaan karjan ruokinnan osuvuus sekä biologisia että taloudellisiin tavoitteisiin tunnuslukujen kautta ja mietitään keinot mahdollisten ongelmakohtien korjaamiseksi. Ruokinnan Benchmarking -pienryhmät aloittivat ja veivät eteenpäin ruokinnan onnistumisia.

DeLavalin VMS-lypsyrobotin käyttöönottopalvelu käynnistyi. Seitsemän käyttöönottoon erikoistunutta asiantuntijaa auttoivat vuoden aikana 15 maitoyrittäjää onnistuneesti alkuun robottilypsyssä.

Lihanaudantuotannon erityisasiantuntijat verkostoituivat ja tekivät lihanautayrityksille ruokintasuunnitelmia ja kehittivät tuotannon kannattavuutta. Neuvo 2020 -palveluissa kiinnosti erityisesti täydentävät ehdot, eläinten hyvinvointikorvaukset, luonnonmukainen tuotanto sekä eläinten olosuhteet ja hyvinvointi.

Asiantuntijavalmennuksissa siirryttiin netti- ja itseohjautuviin valmennuksiin. Lean-johtamista opiskeltiin webinaarissa ja verkkoympäristössä. Leanin taulupalaverityökalua ja -menetelmää valmennettiin maitoyrityksen henkilöstöjohtamisen tueksi lähipäivissä Ylivieskassa. Uutta henkilöstöjohtamisen palvelukokonaisuutta työstettiin aktiivisesti.

Uudistuksia työvälineissä

Verkkopalveluista uudistui Rehulato, josta saa helposti tiedot ja yhteenvedot kaikkien rehujen laadusta ja vaihtelusta johtopäätösten tekemiseksi ja kehittämisen pohjaksi. Rehulato on nyt aiempaa helppokäyttöisempi, monipuolisempi ja havainnollisempi. Myös tuotosseurannan raportit uudistuivat.

Investointien suunnittelu helpottui, kun KarjaKompassin Tuottoennusteen eläinmäärä ja tuotantoennuste voidaan laskea neljäksi vuodeksi eteenpäin. Lisäksi ruokinnan onnistumisen Päivälaskelmaan tuli uusia talouden tunnuslukuja tuotannon ja talouden johtamisen tueksi.

Yhteispohjoismaisen NCDX-tiedonsiirron rajapintapalvelun otti Suomessa ensimmäisenä käyttöön Lely. Se mahdollistaa lypsyrobotin T4C-ohjelmiston sekä neuvonnan tietokannan tietojen jatkuvan synkronoinnin ja ajantasaisuuden. Palvelu otetaan laajamittaiseen käyttöön vuoden 2017 aikana.

Kasvi-, puutarha-, sika- ja siipikarjayritykset

Viljelyn kehittämisryhmät eli ViljelyKasvu-ryhmät vakiinnuttivat asemaansa kasvintuotannon kannattavuuden parantamisessa, viljelyn tehostamisessa sekä tilojen välisessä verkostoitumisessa. Uuden viljelytekniikan käyttöönotto ja tuotannon tehostaminen lisäsivät asiantuntijapalveluiden kysyntää erityisesti puutarhasektorilla. Heikkoon kannattavuustilanteeseen tarjottiin asiantuntijapalveluja talouden hallintaan ja vuosibudjetointiin.

Viljelysuunnittelussa ja kasvukauden aikaisissa asiantuntijapalveluissa otettiin käyttöön palvelun tehokkuutta parantavia sähköisiä toimintamalleja. Pelto- ja puutarhakasviasiantuntijoiden tiedonvaihtoa lisättiin kasvukauden aikaisten ja markkinatilannetta selvittävien katsausten muodossa. Maatilojen neuvontajärjestelmässä, NEUVO 2020:ssä tarjottiin aktiivisesti palveluita, kartoituksia ja selvityksiä uusiin ympäristötoimiin, luomutuotantoon siirtymiseen, energiaratkaisuihin ja eläinten hyvinvointitoimenpiteisiin.

Kasvutilanneraportointi tarttui kasvukauden ajankohtaisiin aiheisiin ja oli esillä monissa tiedotuskanavissa. Itämeri-työhön lähdettiin mukaan tekemällä sitoumus Elävä Itämeri –säätiön eli Baltic Sea Action Groupin (BSAG) kanssa. Sitoumuksen sisältönä tarjotaan viljelijöille asiantuntijuutta maaperän kasvukunnon parantamiseksi ja satotasojen nostamiseksi valtakunnallisesti.

Talous-, yritys- ja tilipalvelut

Maatalouden haasteelliseen kannattavuustilanteeseen vastattiin panostamalla kassabudjetoinnin ja seurannan kehittämiseen tuomalla palveluina asiakkaille kassabudjetin käynnistys- ja analysointipalvelut. Maatilojen liiketoimintasuunnitelmien ja niihin sisältyvien kannattavuus- ja maksuvalmiuslaskelmien avulla ennakoitiin investointien kannattavuutta, toteuttamiskelpoisuutta ja riskejä.

Maatilojen kehittämisessä otettiin huomioon myös mahdollisuus yhtiöittää maatilan toiminta. Yhtiöittämisiä tehtiin normaalia vähemmän, koska moni odotti, toteutuuko hallitusohjelmassa esitetty maatilan yhtiöittämisen varainsiirtoverovapaus. Luopumistuen ikärajojen korotus siirsi osan maatilojen sukupolvenvaihdoksista myöhempiin vuosiin, vaikka ilman luopumis- ja aloitustukea tehtävien maatilojen sukupolvenvaihdosten ja muiden omistusjärjestelyiden osuus lisääntyi jatkuvasti.

Tilipalvelujen ja talousjohtamisen projekti käynnistyi ja tavoitteeksi asetettiin palvelujen sähköistys ja uudistus, jotta ne tuottavat asiakkaille jatkossa enemmän lisäarvoa tarjoamalla hyödyllisen palvelukokonaisuuden ja yhdistämällä eri asiantuntijoiden osaamisen.

Yrityspalveluiden painopisteenä oli uusien hankkeiden käynnistys. Hankkeita hyödynnettiin uusasiakashankinnassa ja alkavien yrittäjien konsultoinnissa. Yritysasiantuntijoiden osaamista käytettiin aiempaa enemmän maatilayritysten konsultoinnissa.

Energiapalvelut

Valtakunnallisessa koordinaatiohankkeessa, Energiatehokkuudesta kilpailukykyä maaseudulla, tehtiin aktiivista viestintää eri kohderyhmille www.energiatehokkaasti.fi -kotisivulla, Facebook-ryhmässä ja uutiskirjeillä.

Oi ankeita aikoja!

Lieneekö yleinen piirre ihmisessä vai meitä viljelijöitä piinaava ominaisuus, että vaikeiden aikojen jälkeen alkaa kuitenkin pikkuhiljaa uuteen uskoen suunnitella uutta. Saarijärven Paavokin laittoi katovuoden jälkeen puolet petäjäistä leipään, että riitti siemeneksikin. Hieman samaa henkeä on aistittavissa nykyviljelijöissäkin. Tiukilla on oltu viimeiset vuodet, mutta pikkuhiljaa on uskoa tulevaisuuteen havaittavissa. Varovasti ja tarkasti harkiten suunnitellaan korvausinvestointeja, mutta toivottavasti myös uusia investointeja saataisiin myös Etelä-Savossa aikaiseksi maatalouden tuotantomäärien säilymiseksi edes nykyisellä tasolla.

ProAgria Etelä- Savon osalta vuosi 2016 oli leimaa antavasti hankkeiden käynnistämisvuosi. Toistakymmentä hankettamme alkoivat toden teolla ja niihin sitoutui paljon työpanosta. Hankkeidemme joukosta löytyy varmasti useimmille yrittäjille hanke, jossa kehittää omaa osaamistaan tai omaa yritystään tulevaisuutta varten parempaan iskuun.

Haluaisin tässä muistuttaa lukijoitani Neuvo 2020 palveluistamme, jotka ovat käytännössä asiakkaalle ilmaisia. Lisäksi palveluun käytettävissä oleva rahamäärä on tilakohtaisesti noussut 7000 euroon viiden vuoden ajalle. Tänä vuonna Neuvo 2020 palveluihin on vielä tulossa talouspalvelu -osio, jolle on varmasti käyttöä joten eiköhän käytetä Neuvo -eurot tarkkaan.

Kirjoittaessani tätä on taas yksi tuontiruokaan liittyvä kohu käynnissä, tällä kertaa meille yritetään syöttää pilaantunutta brassilihaa. Nämä aika ajoin toistuvat kohut muistuttavat meille miten tärkeää on, että meillä on Suomessa oma elintarviketuotanto kunnossa. Se tarvitsee ansaitsemansa tunnustuksen päättäjien puolelta mutta ennen kaikkea meidän kaikkien kuluttajien puolelta. Ostamalla kotimaista sekä työllistät että varmistat turvallisen ja laadukkaan ruuan myös tulevaisuudessa!

Pasi Pulkkinen
Puheenjohtaja
ProAgria Etelä-Savo

Jäsenet, hallinto ja organisaatio

Toiminta-ajatus

ProAgria Etelä-Savo toimii maatalouden eri alojen ja maaseudun yritystoiminnan yleisten edellytysten edistämiseksi, maaseutuväestön ammattitaidon kohottamiseksi ja taloudellisen hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Varsinaiset jäsenet

ProAgria Etelä-Savo ry:n jäseninä oli 9 kuntakohtaista maaseutuseuraa, joiden jäseninä oli 114 maa- ja kotitalousseuraa, maamiesseuraa ja kyläseuraa. Maa- ja kotitalousnaisten rekisteröityjä yhdistyksiä oli 12. Paikallisyhdistyksissä oli 3493 naisjäsentä ja 2939 miesjäsentä. Paikallisyhdistyksissä oli kunniajäseniä yhteensä 50. Asiakasjäseninä ProAgria Etelä-Savossa oli yrittäjäjäseniä 327, yrittäjäjäsenten perheenjäseniä 296 ja henkilöjäseniä 13.

Kunniajäsenet

ProAgria Etelä-Savon kunniapuheenjohtaja Risto Salminen, Pertunmaa, Seppo Kauppila, Mikkeli. Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksen kunniajäseniä ovat emäntä Sirkka Leinonen, Savonlinna ja emäntä Leena Martikainen, Heinävesi.

Kannattajajäsenet

Kannattajajäseniä ovat Osuuskunta Tuottajain Maito, Osuuskunta ItäMaito, Osuuskunta Maitomaa, Suur-Savon Sähkö Oy, SMA Saxo Mineral Oy, Etelä-Savon Karjakerho ja MTK Etelä-Savo.

ProAgria Etelä-Savon hallitus v 2016

Puheenjohtaja
Pasi Pulkkinen, Juva

Jäsenet
Esa Karjalainen, Puumala
Juha Lahtinen, Mäntyharju
Jukka Nousiainen, Savonlinna
Leena Pekonen, Pieksämäki
Ritva Poikolainen, Pieksämäki
Matleena Pulkkinen, Mikkeli

Varajäsenet
Marjut Pöllänen, Enonkoski
Päivi Kämäräinen, Rantasalmi
Susanna Nuutinen, Rantasalmi
Sari Saari-Muhonen, Savonlinna
Merja Immonen, Savonlinna
Timo Seppälä, Kangasniemi

Hallituksen sihteerinä ja esittelijänä toimi toimitusjohtaja Heikki Pahkasalo.

Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksen hallitus v 2016

Puheenjohtaja
Riitta Savikurki, Pertunmaa

Jäsenet
Taina Harmoinen, Mikkeli
Päivi Lappalainen, Kangasniemi
Marja Sisko Nousiainen, Savonlinna
Soili Montonen, Mikkeli
Heikki Pahkasalo, Mikkeli
Ritva Poikolainen, Pieksämäki
Marttiina Sihvola, Sulkava

Varajäsenet
Anu Marttinen, Mikkeli
Leena Valjakka, Kangasniemi
Tiina Malkki, Enonkoski
Krista Lampinen, Mikkeli
Pasi Pulkkinen, Juva
Mervi Hotti, Pieksämäki
Päivi Kotro, Juva

Karjavaliokunta

Puheenjohtaja
Leena Pekonen, Pieksämäki

Varajäsenet
Pekka Poikolainen, Pieksämäki

Jäsenet
Ann-Helena Hokkanen, Kangasniemi
Helena Karjalainen, Puumala
Sirpa Karhu, Mikkeli
Heikki Pahkasalo, Mikkeli
Sari Saari-Muhonen, Savonlinna
Tellervo Sallinen, Savonlinna

Leena Valjakka, Kangasniemi
Pirjo Solla-Piispanen, Mikkeli
Anne Nykänen, Mikkeli
Pasi Pulkkinen, Juva
Heli Laamanen, Savonlinna
Heli Ahonen, Juva

Asiantuntijajäsenet
Sirpa Helin, Osuuskunta Maitosuomi
Anu Myllys, Viking Genetics
Eija Järvinen, Osuuskunta Tuottajain Maito
Anne Konsti, Faba
Sinikka Luostarinen/Outi Kiesilä, ProAgria Etelä-Savo
Arja Rissanen, Osuuskunta ItäMaito
Seija Silvennoinen, Osuuskunta Maitomaa

Karjavaliokunnan esittelijänä toimi palvelupäällikkö Minna Pirkkalainen.

ProAgria Maito/Liha

Maidontuotanto ja tuotosseuranta 2016

Suomessa maidontuotanto väheni 0,2 % vuonna 2016 ja kokonaistuotanto oli yhteensä 2 359 litraa. Joulukuussa 2016 maidontuottajia oli 7 318 kpl eli 575 tuottajaa vähemmän kuin edellisvuonna. Luomumaidon tuotanto kasvoi reiluun 55 miljoonaan litraan ja luomumaidontuottajia oli 139 kpl. Lypsylehmien määrä Suomessa väheni noin kaksi prosenttia vuoden aikana. Etelä-Savon lypsylehmien lukumäärä joulukuussa 2016 oli 13 428 ja vähenemää edelliseen vuoteen 479 kpl. Maidon tuottajahinta vuonna 2016 oli keskimäärin (E-luokka) 36,2 snt/l. Muutosta edelliseen vuoteen oli -1 % (Luken vuositilasto 2016).

ProAgria Etelä-Savon tuotosseurantatilat tuottivat vuoden aikana meijerimaitoa keskimäärin 305 295 litraa (ProAgria Tilakunto). Tuotosseurantatilojen keskimääräinen lehmämäärä on 34,8 ja siihen on tullut kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 2 lehmää/tila. Joulukuussa 2016 tuotosseurantaan kuuluvilla tiloilla Suomessa oli 41,9 lehmää ja tuotosseurantaan kuulumattomilla 19,8 lehmää/tila. Tuotosseurantaan kuului joulukuussa 2016 Suomen lehmistä 83,8 % ja tiloista 70,91 %. Etelä-Savossa lehmistä kuului tuotosseurantaan 82,7 % ja tiloista n. 69,3 %. Tuotosseurantatilojen määrä väheni edellisvuodesta 28 kpl. (ProAgria tuotosseurannan vuositilasto 2016)

ProAgria Etelä-Savo **MAITOTILOJEN KEHITYSLUKUJA**

Tuotosseurannassa olevat:	Etelä-Savo 2016	Koko maa 2016
Karjojen määrä	302	5410
Lehmien määrä	10510	224218
Lehmiä kpl/karja	34,8	41,4
Luomumaitotiloja	8	105
Lehmiä luomutilalla kpl/karja	50,8	55,2
Tuot.seur. lehmien %-osuus	82,7	83,8
Tuot.seur.lehmät AY, %	53,1	52,9
Tuot.seur.lehmät HOL, %	44,9	45,4
Tuot.seur.lehmät SK, %	1,6	1,2

Virallisten karjojen tuotostulokset*		
Keskituotos kg	9539	9542
Rasva-%	4,23	4,27
Valkuais-%	3,46	3,49
Elossa olevien keskipoikimakerta	2,45	2,41
Poikimaväli pv	409	410
Siem./poikiminen	1,92	1,9
EKM kg/elinpäivä	13,5	13,6

Virallisten luomukarjojen tuotostulokset*		
Keskituotos kg	8944	8528
Rasva-%	4,11	4,23
Valkuais-%	3,22	3,31
Elossa olevien keskipoikimakerta	2,68	2,46
Poikimaväli pv	398	409
Siem./poikiminen	1,59	1,85
EKM kg/elinpäivä	12,1	13

** Tuotosseurantakarjojen tuloksista oli 90 % virallisia. Tuotostiedot ovat virallisia jos tiedon laatupisteet ovat > 0 vuosikeskiarvona.*

Tuotosseurantatulokset kunnittain Etelä-Savossa 2016													
Kuntanimi	Karjoja	Lehmiä	Lehmiä/ karja	Maito, kg	Valk. kg	Rasva, kg	Soluluku 1000 kpl	Elopaino	Elossa olevien keskipoik. kerta	Poikima väli pv	Siem./ poik.	Poistoikä, vuotta	Poistetut Maitokg / elin- päivä
Enonkoski	8	314	39,2	10259	362	445	142	619	2,49	402	1,82	5,1	15,1
Heinävesi	7	259	51,8	9939	342	408	148	609	2,2	414	1,84	5,1	13,7
Hirvensalmi	9	180	20,8	9396	323	401	174	627	3,02	413	1,87	5,4	15,5
Joroinen	22	467	31,9	9912	348	424	163	630	2,38	401	1,89	5,1	14,5
Juva	39	1333	37,7	9501	322	393	165	611	2,42	399	1,74	5,1	14,5
Kangasniemi	20	770	38,6	9831	339	406	193	657	2,41	409	1,98	4,8	13,9
Mikkeli	55	1736	33,3	9688	334	401	170	627	2,41	408	1,96	5,1	15
Mäntyharju	12	269	24,5	9356	330	400	143	615	2,5	399	1,81	5,6	15,5
Pertunmaa	16	376	24,9	9267	324	406	151	616	2,79	413	2,07	5,7	14,6
Pieksämäki	33	997	32,9	9982	346	421	155	626	2,52	408	1,94	5	15,4
Puumala	9	314	39,2	9592	313	395	207	647	2,4	419	2,05	5	13,6
Rantasalmi	26	1064	52,8	8933	315	389	189	604	2,4	410	1,84	5,1	13,7
Savonlinna	45	1477	34,3	9517	330	411	179	628	2,45	408	1,92	5,2	15,1
Sulkava	13	214	21,4	8818	304	394	166	597	2,5	422	2,15	5,3	14,3

Ruokinnan ohjauspalvelut

Ruokinnan ohjauspalvelun hankkineista tiloista 232:lle tehtiin vuoden aikana lypsylehmien ruokinnan suunnittelua 805 kertaa eli keskimäärin 3,47 suunnitelmaa/tila. Hiehoille ruokintasuunnitelmia oli tehty 555 kertaa 198 tilalle eli 2,8 suunnitelmaa/tila. Tuotosseurantatilat olivat lähettäneet keskimäärin 5,2 säilörehunäytettä vuoden 2016 aikana. Lehmien ruokinnan onnistumista seurattiin ruokinnan päivälaskelman avulla, joita tehtiin 220 tilalle yhteensä 548 kpl, eli keskimäärin 2,49 kpl/tila. Maitotiloille tehtiin tulosanalyysejä vuoden 2015 kirjanpidosta 19 kpl.

ProAgria Etelä-Savon tuotosseurantatiloista 82,2 % on ostanut Ruokinnan ohjauspalvelun. Valtakunnallisesti keskiarvo on 67,0 %.

KUVA: PÄIVI PURHONEN

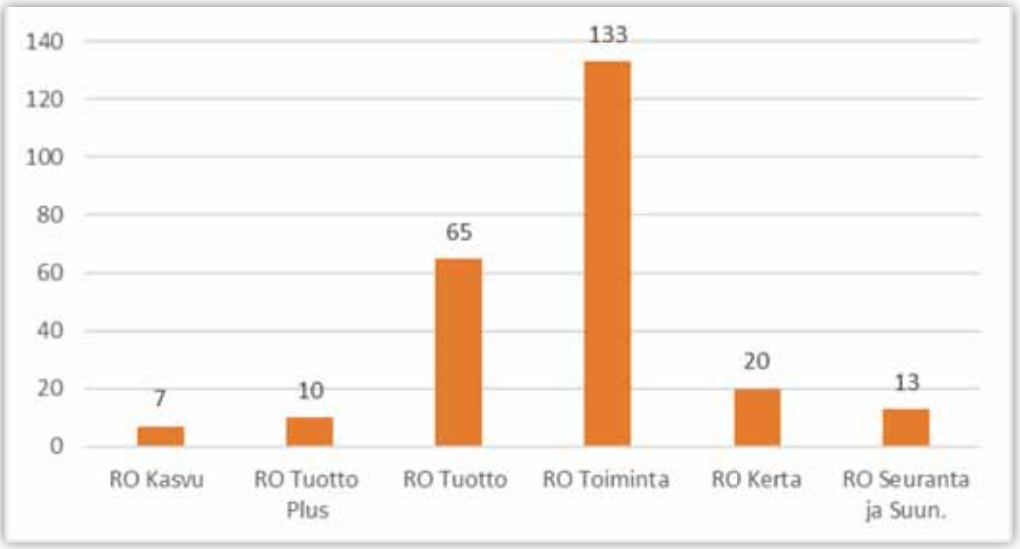

ProAgria Etelä-Savon Ruokinnan Ohjaus tilojen määrä v. 2016

ProAgria Etelä-Savon lehmämäärä Ruokinnan Ohjaus tiloilla v. 2016

Menesty Maidolla koulutushanke

Menesty Maidolla on koulutushanke eteläsavolaisille maitoyrityksille, jossa yhdistetään tuotannon perustana toimivaa biologiaa, päivittäisten töiden johtamista sekä tuotantotaloutta. Hanke alkoi 1.3.2016. Tavoitteena on syventää maitoyrityksen kokonaisuuden ja tuotannon eri osa-alueiden osaamista sekä kasvattaa valmiuksia vastata maidontuotannon tulevaisuuden haasteisiin mm. pienryhmien, teemapäivien ja kartoitusten kautta.

Vuonna 2016 hankkeen koulutuksiin osallistui 25 henkilöä. Koulutuspäiviä oli 25 kpl, joista osa tarjottiin yhteistyössä Lihaa Etelä-Savosta -hankkeen kanssa.

Lihanauta- ja lammastilojen kilpailukyvyn kehittäminen palveluilla ja koulutushankkeilla

ProAgria Etelä-Savo on tehnyt lihanautatilojen kanssa palvelusopimuksia, jonka puitteissa kehitetään yrittäjien kanssa yhdessä tilan tuotantoa ja taloutta. Lihanautatiloille on tehty kartoituksia tuotannon aloittamiseksi sekä olosuhteisiin ja ruokintaan liittyvää neuvontaa. Vuoden aikana tehtiin 23 lihanautatilalle yhteensä 44 ruokintasuunnitelmaa.

Lihanautatilojen toiminnan kehittämistä oli mahdollista tehdä myös koulutushankkeen avulla. *Lihaa Etelä-Savosta* on koulutushanke, joka on tarkoitettu kaikille Etelä-Savon naudanlihatiloille ja lihaketjun toimijoille. Hanke alkoi 1.1.2016. Koulutushankkeen tavoitteena on koulutuksen avulla parantaa Etelä-Savossa lihantuotantoa harkitsevien, aloittavien ja laajentavien tilojen osaamista johtamisen, tuotannon ja talouden hallinnan sekä yhteistyön saralla. Tarkoituksena on kehittää eteläsavolaisia lihatiloja kokonaisvaltaisesti kohti kannattavaa, kilpailukykyistä ja kuluttajalähtöistä tuotantoa.

Vuoden 2016 osalta hankkeen koulutuksiin osallistui 35 henkilöä. Koulutuspäiviä oli 35 kpl. Koulutuspäiviä tarjottiin yhteistyössä *Menesty maidolla* -hankkeen kanssa. Highland Cattle –tiloille järjestettiin laidunpäivä sekä pienryhmäkoulutusta. Lihanautatiloille järjestettiin eläintenkäsittelypäivä ja Lean –pilotti pienryhmäkin aloitti vuoden loppupuolella. Koulutuksia myös suunniteltiin yhdessä muiden Etelä-Savon hankkeiden kanssa.

ProAgria Etelä-Savo hoitaa lammastilojen tuotantoon liittyvät asiantuntijapalvelut Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon alueilla. Alueella on yhteensä 50 tilaa tuotosseurannassa. Tuotosuuhien määrä on yhteensä 4 070 kpl ja tuotosseurannassa olevien lammastilojen keskikatraskoko on 81,4.

ProAgria Etelä-Savon hallinnoima *Katras –koulutushanke* kehittää lammastuotantoa Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan ja Kainuun maakuntien alueilla. Tavoitteena on kehittää lammastilojen osaamista tuotantotalouden, johtamisen ja yhteistyön saralla sekä auttaa uusia ja laajentavia lammasyrittäjiä tuotannon suunnittelussa ja käynnistämisessä. Näin kehitetään tiloja kohti kannattavaa, kilpailukykyistä ja kuluttajalähtöistä tuotantoa.

Hanketiloille tehdään aloituskäynnillä johtamisindeksi ja tuloskortti. Niiden avuilla määritetään tilakohtaiset koulutus- ja kehittämistoimet, jotka tukevat tilan omia tavoitteita. Vuonna 2016 hankkeen koulutuksiin osallistui 71 henkilöä eri pienryhmissä, teemapäivillä sekä opintomatkalla. Koulutuspäiviä oli yhteensä 155 kpl. Monet tilat ovat mukana useammassa pienryhmässä kartuttamassa osaamistaan. Aloittaville ja tuotantoaan muuttaville tiloille on mahdollisuus myös oppimislampolaan, jossa pääsee tutustumaan käytännön kautta suunniteltuun tuotantoon.

KUVA: SUSANNA NUUTINEN

ProAgria Kasvi

- **Ratkaisuja talouden ja tuotannon kannattavuuden parantamiseen**
- **Osaamista viljelyn suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä johtamiseen**
- **Tietoa tuotannon ympäristövaikutuksista**
- **Tietoa sadon määrän ja laadun parantamiseen**
- **Tukihaku**
- **Tietoa peltojen tuottokyvyn tuntemiseen ja parantamiseen**
- **Osaamista tuotantopanosten käytön oikeaan ajoitukseen ja kohdentamiseen**
- **Tietoa kasvi- ja lajikevalintaan**
- **Perusteita peruskunnostustoimenpiteiden suunnitteluun**
- **Lisää tietoa maan rakenteen arviointiin ja hoitoon**

Kasvintuotantoneuvonnan tavoitteena on maatilojen kasvintuotannon kokonaisuuden hallinta ja kilpailukyvyn rakentaminen. Palveluissamme yhdistetään tuotannollinen ja taloudellinen osaaminen kasvintuotannon suunnitteluun, toteutukseen ja kehittämiseen. Kasvintuotannon palveluita toteutettiin sekä Kasvi-, puutarha-, sika- ja siipikarjayritykset -palveluryhmässä että Maito-, nauta- ja lammas -palveluryhmässä.

Maatalousyrittäjien haasteet näkyivät myös kasvintuotannon palveluissa. Asiakastarpeissa korostui tuotannon talous. Tuottajahinnat, tuotantopanokset ja tuotantopanosten järkevä käyttö olivat usein palveluissa esillä. Monella maatilalla pohdittiin myös tuotannon strategiaa ja mahdollista uudelleen suuntaamista haastavassa markkinatilanteessa.

Neuvo 2020 palveluita tehtiin vuoden aikana 331 kpl

Palvelut jakaantuivat seuraavasti:

- Neuvo 2020 - energia	78 kpl
- Neuvo 2020 - kasvinsuojelu	26 kpl
- Neuvo 2020 - luomu	59 kpl
- Neuvo 2020 - tuotantoeläimet	120 kpl
- Neuvo 2020 - ympäristö	91 kpl

Neuvo2020 -palvelut käynnistyivät odotusten mukaisesti ja palvelukokonaisuudet ovat merkittävä osa ProAgria Etelä-Savon palveluiden tarjontaa.

Uusia Neuvo2020 -palvelukokonaisuuksia pyritään kehittämään edelleen.

Pääteemat

Viljelysuunnittelua tehtiin vuonna 2016 Etelä-Savossa yhteensä 524 tilalle. Palveluissa korostuivat markkinatieto ja tuotantopanosten optimointi.

Vuoden 2016 aikana jatkettiin palvelupakettien eteenpäin viemistä.

Nurmitiloille suunnattuja palvelupaketteja ovat NurmiTuotto-, NurmiToiminta- ja NurmiKasvu -paketit sekä viljatiloille ViljelyTuotto- ja ViljelyKasvi -paketit.

Tukihakuneuvontaa tehtiin 626 tilalle ja tämä palvelu työllistää merkittävästi asiantuntijoita. Tukihaku tehtiin kokonaisuudessaan sähköisesti.

Vuonna 2016 jatkettiin sähköisten toimintatapojen käyttöönottoa. Sähköiset kanavat vakiintuivat asiakkaiden palvelussa. Lisäksi aiemmin käyttöönotetuista Web-pohjaisista sovellutuksista ja etäneuvottelujärjestelmän käytöstä muodostui rutiinia. WebWisu- ja etäneuvotteluohjelmistot mahdollistavat uudenlaisia tapoja asiakaspalveluun. Suunnitteluvaihetta voidaan toteuttaa mahdollisuuksien mukaan ilman tilakäyntiä. Varsinaisella tilakäynnillä paneudutaan tarkemmin tuloksen analysointiin sekä muun muassa kasvustohavainnointiin ja toimenpiteiden määrittämiseen.

Tarkastustoiminta

Tarkastustoiminnassa neljä ProAgria Etelä-Savon asiantuntijaa osallistui luomu- ja viljelytarkastustoimintaan. Kahdella asiantuntijalla on luomutarkastusten valtuutus ja kahdella asiantuntijalla viljan ja piensiementen tarkastusvaltuutus. ELY-keskuksen ohjaamana luomutarkastuksia tehtiin peltoviljelyyn, kotieläintuotantoon ja elintarviketoimintaan. Eviran ohjauksessa tehtiin siementuotannon tarkastustoimintaa, viljelytarkastuksia sekä otettiin siementuotannon tarkastusnäytteitä. Kasvinsuojeluruiskuja testattiin 90 kpl.

Talousneuvonta

Talousneuvonnan tavoitteena on maa- ja metsätilojen kilpailukyvyn parantaminen. Tuotannon taloutta voidaan tarkastella maatilalla eri näkökulmista. Maatilakokonaisuuden talouden suunnitteluun tähtääviä palveluita olivat liiketoimintasuunnitelmat (47 kpl) sekä muut taloussuunnitelmat (10 kpl). Tuloksia analysoitiin tulosanalyysipalvelulla sekä siihen liittyvällä taloustietopankkiaineistolla.

Vuoden 2016 talousneuvontapalveluita sävytti maatalouden heikko suhdanne. Tukikauden muuttuminen, tuottajahintojen alenema sekä haastavat sääolot haastoivat maatilojen taloutta ja maksuvalmiutta. Yksi talousneuvonnassa korostunut asia vuonna 2016 oli kassabudjetointien laadinta ja analysointi.

KUVA PÄIVI PURHONEN

Peltopäivässä Karilan tutkimusasemalla tutustuttiin nelikopterin toimintaan ja hyötyihin

Sukupolvenvaihdokset

Maa- ja metsätilan sukupolvenvaihdoksen suunnittelu on laaja-alaista asiantuntemusta vaativa prosessi, jossa on huomioitava maatilayrittämisen erityispiirteet. Maatilan sukupolvenvaihdoksen suunnittelussa linjataan yrityksen tulevaisuutta ja toiminnan reunaehtoja pitkälle eteenpäin. ProAgria Etelä-Savolla on kaksi asiantuntijaa, jotka ovat erikoistuneet sukupolvenvaihdospalveluihin. Sukupolvenvaihdos/omistajavaihdospalveluita tehtiin vuonna 2016 49 asiakkaalle. Yhdellä asiantuntijalla on julkisen kaupanvahvistajan oikeudet. Kaupanvahvistuksia on tehty 24 asiakkaalle.

Yrittäjien hyvinvointi

Vuonna 2016 on Etelä-Savossa kuulunut työterveyshuoltoon 38,8 % myel-vakuutetuista. Liittymisaste on pysynyt viimeisen kolmen vuoden aikana samalla tasolla. Valtakunnallinen keskiarvo on 36,7 %. Etelä-Savossa tehtiin vuoden aikana yhteensä 239 kpl maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntiä, joissa 35 kertaa oli ProAgrian asiantuntija mukana hyvän maatalousyrittäjän työterveyshuollon suosituksen mukaisesti.

Työllistävä maaseutu -hanke

Vuoden 2016 alussa käynnistyi Työllistävä maaseutu -hanke, joka edistää eteläsavolaisten maaseutu- ja maatalousyrittäjien työhyvinvointia työn jakamisen ja oman työn johtamisen kautta. Hanke auttaa työtä ja tekijää kohtaamaan sekä valmentaa yrittäjiä arkijohtamiseen, henkilöstöresurssien suunnitteluun ja työnantajan rooliin niin asenteen kuin esimiestietojen ja -taitojen osalta. Hanke tarjoaa tukea henkilöstön kehittämiseen sekä ajankäytön tehostamiseen. Hyvinvoiva ja osaava työntekijä on yrityksen menestystekijä.

Hankkeen tavoitteena on auttaa yrityksiä menestymään henkilöstöjohtamisen taitoja kehittämällä. Hanke on tavoittanut ensimmäisenä toimintavuonnaan noin 50 työllistäjää ja 150 työntekijää/työnhakijaa. Lisäksi erilaisiin koulutustilaisuuksiin on osallistunut noin 70 henkilöä. Koulutustilaisuuksia on järjestetty työnhakijoille esimerkiksi kevytyrittäjyyteen ja osuuskuntatoimintaan liittyen sekä työllistämistä suunnitteleville työnantajan vastuisiin ja velvollisuuksiin liittyen.

Startti-hanke

Vuosi 2016 oli Startti-hankkeen toinen toimintavuosi. Hankkeessa autetaan eteläsavolaisia nuoria maatilayrittäjiä ja maaseudun pienyrittäjiä onnistumaan sukupolvenvaihdoksessaan ja yritystoimintansa alkutaipaleella. Hanke järjesti johtamisvalmennuksia tuoreille maatilayrittäjille kahdessa pienryhmässä sekä opasti yhdessä pienryhmässä nuoria suunnittelemaan ja valmistelemaan omaa omistajanvaihdostaan. Vuoden aikana näissä ryhmissä oli mukana yhteensä 25 nuorta. Marras – joulukuussa järjestettiin yhdessä yhteistyötahojen kanssa 3 maatilojen omistajanvaihdosteemapäivää ja niille kaksi syventävää jatkopäivää. Teemapäiviin osallistui kaikkiaan 120 henkilöä. Hankkeen tuella etsittiin myös ratkaisuja ja jatkoapua yli kymmenelle syystä tai toisesta vaikeaan elämäntilanteeseen joutuneelle yritykselle.

Avomaavihannes- ja marjantuotanto

Etelä-Savo on merkittävää avomaan puutarhatuotannon aluetta. Tuotannon kehitystä tukevien asiantuntijapalveluiden tavoitteena on puutarhatilojen kilpailukyvyn säilyttäminen ja parantaminen, tuotteiden ja toiminnan laadun varmentaminen sekä uusien, tuottavuutta parantavien ja ympäristöä säästävien viljelymenetelmien käyttöönoton edistäminen. Avomaavihannesten kokonaispinta-ala oli Etelä-Savossa noin 600 ha, marjatuotannon noin 570 ha ja omenanviljelyn noin 30 ha.

Viljelysuunnitelmia puutarhatiloille tehtiin yhteensä 15 kpl. Vihannestiloilla tehtiin tuholaistarkkailua viikoittain kasvukauden aikana. Tuettua Neuvo2020-neuvontaa ympäristöön ja kasvinsuojeluun liittyen tehtiin 10 puutarhatilalle. Lisäksi tehtiin joitakin perustamissuunnitelmia ja -laskelmia.

Kotimaiset Kasvikset ry:n toimeksiannosta tehtiin Laatutarha-auditointeja puutarhatuotteita viljeleville tiloille 4 kpl sekä yksi pakkaamoauditointi.

Vuoden 2016 aikana aloitti toimintansa kolmen maakunnan yhteinen Marjamaat-tiedotushanke, jolla pyritään kehittämään alueen marjan- ja hedelmäntuotantoa sekä innostamaan uusia viljelijöitä alalle. Hankkeessa järjestetään infotilaisuuksia ja työpajoja sekä välitetään tietoa uusista viljelymenetelmistä julkaisuin ja uutiskirjein.

ProAgria Etelä-Savon puutarhatuotannon asiantuntija toimii Hedelmän ja Marjanviljelijäin Liiton Mikkelin piirin sekä eteläsavolaisten herukanviljelijöiden osuuskunnan sihteerinä. Tämä luo hyvät puitteet säännölliseen keskusteluyhteyteen viljelijäryhmien ja neuvonnan välillä.

KUVA: MIRJA TIIHONEN

Omenalajikkeita maisteltiin Marjamaat-hankkeen pellonpiennarinfossa syyskuussa.

ProAgria Yritys

Maaseutuyrittäjyys on monipuolistanut maaseudun elinkeinotoimintaa. Eteläsavolaisista maatiloista 40 % harjoittaa maatalouden rinnalla muuta yritystoimintaa ja yli kolmannes kaikista mikroyrityksistä toimii maaseudulla. Maatalouden ohella harjoitettava yritystoiminta ja maaseudulla toimivat mikroyritykset vahvistavat maaseudun elinvoimaisuutta ja työllisyyttä. Monialaisia maatiloja on Etelä-Savossa 40 %, kun koko maan keskiarvo on 36 %.

ProAgria Etelä-Savo toimii tiiviisti eri sidosryhmien kanssa

ProAgria Etelä-Savo toimii eri sidosryhmien kanssa. Yhteistyö Yritys-Suomi toimijoiden kanssa on vakiintunut. ProAgria on mukana kaikissa maakunnan viidessä Yritys-Suomi alueessa. Toimintavuoden aikana on luotu myös uusia kumppanuuksia kuten Pohjois-Savossa toimivan Envitecpolis Oy:n kanssa. He ovat erikoistuneet hajautetun uusiutuvan energian sekä energia- ja materiaali- tehokkuuden asioihin. Myös alueellisten tutkimus- ja oppilaitostahojen (Esedu, Xamk, Ruralia Instituutti) kanssa on rakennettu entistä tiiviimpiä yhteistyömuotoja.

Strategian kirkastaminen

Koko organisaatiota koskeva strategiaprosessi vietiin lävitse toimintavuoden aikana. Strategia tähtää vuoteen 2020. Strategiassa painottuvat ratkaisupalvelujen tuottaminen, asiakkaan kuuntelu, asiakaspalvelu ja asiakastarpeesta lähtevät palvelut sekä lisäarvoa tuottavien palvelujen kehittäminen.

Yritysten investoinnit sekä hanke- ja kehittämistoiminta käynnistyivät

Yritysten investoinnit ja hanketoiminta käynnistyivät toimintavuoden aikana. Tämän ohjelmakauden (2014-2020) investointi- ja hanketukia haettiin jo vuonna 2015. Investointitukiin tuli ensimmäisiä päätöksiä vuoden 2015 puolella, mutta hanketukiin päätökset tulivat vasta vuoden 2016 puolivälissä. Hankkeita, joihin oli saatu rahoituslupaukset, aloiteltiin vuoden 2015 lopulla ja 2016 alkupuolella, mutta hanketoiminta pääsi kunnolla vauhtiin vasta keväällä 2016.

Yrityspalveluissa toimi useita hankkeita

Hanketoiminta tukee uuden yritystoiminnan syntymistä, parantaa olemassaolevien yritysten kilpailukykyä, aktivoi maaseudulla toimivia yrityksiä kehittämään toimintaansa sekä investoimaan. Keskeistä on myös uuden tiedon tuominen ja soveltaminen pienten yritysten arkeen. Kaikki hankkeet toteutetaan tiiviissä yhteistyössä ProAgria Etelä-Savon sekä Maa-ja kotitalousnaisten kanssa.

ProYritys -hanke keskittyy etsimään yrityksistä kehittämiskohteita. Toimintavuoden aikana tehtiin 61:lle yritykselle tilannekartoitus. Tilannekartoituksessa tarkastellaan yrityksen nykytilaa ja konkretisoidaan kehittämistarpeita.

Ruokamatkailuideoita Saimaan seudulle -hanke oli Mikkelin ammattikorkeakoulun toteuttama, ProAgria Etelä-Savo osatoteuttajana. Hankkeessa selvitettiin ruokamatkailun tilaa Etelä-Savossa.

Heimokylät kehittää -hanke on yritysryhmähanke, jossa on mukana kuusi mäntyharjulaista yritystä.

Tunne asiakkaasi - palvele kilpailukyisemmin -hankkeessa keskityttiin palveluyritysten tuote-kehitykseen palvelumuotoilun keinoin.

Yhteistyöllä synergiaa ja kannattavaa energiantuotantoa *YSKE* ***-hanke*** sai päätöksen vuoden 2016 lopulla, joten käynnistäminen jäi vuoden 2017 puolelle.

Unelmakauppa *- elintarvikkeesta euroja* ***-hankkeen*** tavoitteena on kouluttaa elintarvikeyrittäjiä. Hanketta käynnisteltiin vuoden 2016 puolella.

Alkuvuodesta toteutettiin myös Mikkeliin tulevan biolaitoksen tarvittavien maatalouden biomassojen saatavuutta selvityshankkeessa.

Yrityspalvelujen pääpaino on yritysten perustamiseen ja liiketoiminnan uudistamiseen liittyvissä palveluissa sekä investointi-, rahoitus- ja taloussuunnittelussa. Käytännössä yritysten investointien vähäisyys vaikutti osaltaan palvelujen laimeaan kysyntään. Kuitenkin palvelujen kysyntä lisääntyi hieman edellisvuoteen verrattuna. Liiketoiminnan suunnittelua tehtiin 10 yritykselle.

Yrityspalveluiden keskeiset toimialat ovat matkailu, koneurakointi, mökkitalkkarit, elintarvikkeet, hevoset ja energia. Toimintavuoden aikana on myös aktiivisesti haettu puun jalostamisen ympärillä olevia yrityksiä.

Uutena palveluna käynnistettiin maaseutuyritysten omistajanvaihdospalvelut. Loppuvuodesta omistajanvaihdosselvityksiä tehtiin 3 pienyritykselle.

Tilipalvelut kehittyvät

Sähköinen taloushallinto on kehittyvä ja kasvava palvelumuoto tilipalveluissa. Palvelumuotoa testattiin toimintavuoden aikana. Sähköinen taloushallinto tarkoittaa käytännössä sitä, että yrittäjä voi valtuuttaa tilipalvelut hoitamaan yrityksen taloushallinnon kokonaan jolloin asiakkaalle jää vain laskujen hyväksyminen. Tilipalvelut huolehtii laskujen maksun, kirjanpidon sekä tarvittavat ilmoitukset.

Talous-, johtamis- ja tuotantopalvelujen synergian parantamiseksi käyn- nistettiin sisäinen kehittämisprojekti. Projektin avulla haetaan entistä parempaa lisäarvoa asiakkaalle. Tavoitteena on mm. kirjanpidon hoitaminen, maidon- ja kasvintuotannon asiantuntijapalvelujen tuottaminen sekä talouden ja johtamisen palvelut.

Vuoden aikana lanseerattiin kassabudjetoinnin käynnistys- ja analyysipalvelu. Palvelua tehtiin noin 20 asiakkaalle. ProAgria Etelä-Savon laaja asiantuntemus auttaa budjetin rakentamisessa. Esim. maitoasiantuntijoiden laskeman maitoennusteen perusteella pystytään rakentamaan hyvinkin tarkka kuukausittainen myyntiennuste ja ruokintasuunnitelmasta saadaan kulupuolelle tarkkoja lukuja. Tavoitteena on, että asiakas tekee budjetin päivityksen ja seurannan ja asiantuntijat ovat apuna analysoinnissa ja tarvittavien toimenpiteiden määrittämisessä.

Tilipalvelujen asiakkaana oli vuoden aikana yhteensä hieman yli 600 asiakasta. Palveluvalikoimassa on kirjanpidon, tilinpäätösten ja veroilmoitusten laatiminen niin maatila- kuin muillekin yrityksille. Palveluvalikoimaan kuuluu myös palkkojen laskenta. Sähköiseen kirjanpitoon kuuluu myös osto- ja myyntilaskujen käsittely.

Maa- ja kotitalousnaiset

Maa- ja kotitalousnaisten visiona on maistuva, viihtyisä ja elinvoimainen maaseutu – hyvinvoivat suomalaiset. Asiantuntijajärjestö rakentaa tulevaisuuden maaseutua, jonka vahvuuksina ovat vahva paikallinen ruokakulttuuri, hoidettu maaseutu- ja kulttuurimaisema, kilpailukykyinen yritystoiminta ja yhteisöllisyys. Erilaisilla neuvonnan ja järjestötoiminnan muodoilla Maa- ja kotitalousnaiset tarjoavat osallistavaa ja luovaa toimintaa sekä elämälle merkitystä antavaa yhteisöllisyyttä ja sosiaalista yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Maaseutualueet ja kaupunkien läheiset taajamat ovat Maa- ja kotitalousnaisten vahvaa toimintakenttää. Maiseman- ja luonnonhoidon neuvonnalla sekä yritysneuvonnalla tuetaan alueiden ja elinympäristöjen elinvoimaisuutta ja erilaisten alueiden viihtyisyyttä sekä vetovoimaa.

Ruoka- ja matkailuala ovat tulevaisuuden kasvualoja. Maa- ja kotitalousnaisten yritysneuvonnan asiakkaita ovat ensisijaisesti ruoka-, matkailu- ja elintarvikeyritykset. Näiden osaamisen kehittäminen ja kilpailukyvyn vahvistaminen ovat Maa- ja kotitalousnaisten yritysneuvonnan ydintä.

Ruoka-, ravitsemus ja kotitalousneuvonta

MKN Ruokapalvelut toteuttivat ruoka- ja ravitsemusneuvontaa ruoka- ja leivontakursseilla, luennoilla ja erilaisten tapahtumien yhteydessä. Kaksivuotisten valtakunnallisten kampanjoiden tapahtumia järjestettiin koko Etelä-Savon alueella ja toimintamme sekä hanketapahtumat saivat paljon näkyvyyttä mediassa. Päiväkodeissa ympäri Etelä-Savoa järjestettiin 13 Kasvisaarteen arvoitus – hankkeen tapahtumaa, joissa tavoitettiin 371 lasta ja 81 aikuista. Syö hyvää –hankkeessa järjestettiin kaksi neuvontatilaisuutta lapsiperheille ja neljä ikääntyneille. Tapahtumissa ravitsemussuosituksia esiteltiin yhteensä 190 eri-ikäiselle. Leivän tie pellolta pöytään tuli tutuksi 311:lle alakouluikäiselle koululaiselle kuudessa Missä leipä kasvaa –tapahtumassa, jotka toteutettiin yhdessä Leipätiedotuksen kanssa.

Myös Kaurasta kaaliin, muikusta mustikkaan - Superruokaa Pohjolasta – hankkeen tapahtumia ja ruokakursseja järjestettiin vuonna 2016 eri puolilla Etelä-Savoa. Toreilla ja messuilla järjestetyissä tapahtumissa Pohjolan superruoka tavoitti yli 1400 kuluttajaa ja ruokakursseilla superruokia valmistettiin yli kuudenkymmenen kurssilaisen voimin. Muita ruoka- ja leivontakursseja eri aiheista; mm. raakasuklaa, villiyrtit, riistaruoka, pääsiäinen ja joululeivonta, toteutettiin 24.

KUVA: KUWAAMO • SAMPO LUUKKAINEN

Makeaa jouluksi -kurssi järjestettiin joulukuussa yhteistyössä Maku -lehden kanssa Viisalan Kartanossa Rantasalmella.

Maiseman- ja luonnonhoidon neuvonta

MKN maisemapalvelut toimivat tiiviissä yhteistyössä asukkaiden, maanomistajien, yhdistysten ja kulttuuriympäristönhoidon sidosryhmien kanssa eteläsavolaisen kulttuuriympäristön ja maatalousluonnon hyväksi. Painopisteenä on viljelyalueiden luonnon monimuotoisuuden ja maaseutumaiseman säilymiseen ohjaava neuvonta ja suunnittelu. Alueen maatalousyrittäjille laadittiin 23 hoitosuunnitelmaa maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maisemanhoidon ympäristösopimusta sekä perinnebiotooppien ja luonnonlaidunten alkuraivauksen ja aitaamisen ei-tuotannollista investointia varten.

Luonnonmonimuotoisuus kartoituksia tarjottiin NEUVO 2020 -palveluna 26 kpl.

Etelä-Savon vuoden maisemateko-kilpailu järjestettiin nyt toista kertaa. Palkinto myönnettiin Mäntyharjun kirkonkylän kyläyhdistykselle kulttuurihistoriallisesti arvokkaan Isopappilan pihamiljöön kunnostuksesta ja hoidosta.

Syksyllä 2015 aloitettuja Ravinnepiika ja Kulttuuriympäristö näkyväksi, KYNÄ –hankkeita jatkettiin. Etelä-Savossa yhdessä Luonnonvarakeskuksen kanssa toteutettava Ravinnepiika-hanke tiedottaa ja luo vuoropuhelua etenkin viljelijöiden, viranomaisten, neuvonnan ja tutkimuksen välille peltojen ravinnetalouteen ja maatalouden vesienhoitoon liittyvistä ajankohtaisista aiheista. Hankkeessa järjestettiin mm. erilaisia esittelytilaisuuksia, pellonpiennarpäiviä ja infoja yhteensä 20 kpl. Etelä-Savossa ja Keski-Suomessa toteutettava Kulttuuriympäristö näkyväksi, KYNÄ-hanke yhdessä Keski-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten ja ProAgria Keski-Suomen kanssa pyrkii lisäämään yleistä tietoisuutta kulttuuriympäristöstä ja sen arvoista sekä innostamaan maaseudun asukkaita, maanomistajia, viljelijöitä, yhdistyksiä, yrityksiä ja muita toimijoita hoitamaan kulttuuriympäristöä sekä hyödyntämään sitä yritystoiminnassa. Hankkeessa järjestettiin mm. erilaisia esittelytilaisuuksia, infoja ja retkiä yhteensä 29 kpl. Näihin sisältyi mm. erilaista kokeellista toimintaa, kuten aidaton laidunnusnäytös. Hanke järjesti myös valtakunnallisen Impin päivän tapahtumana Pieksämäen vieraslajitalkoot. Hankkeet jatkuvat vuoteen 2018.

Ympäristöministeriön ja Maa- ja kotitalousnaisten keskuksen toimeksiannosta toteutettiin pilottihankkeena arvokkaiden maisema-alueiden arvostuksen nostamiseen tähtäävän retkeilyn Saksalanharjun valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella Mikkelin Haukivuorella.

Maa- ja kotitalousnaiset osallistuivat seuraavien maakunnallisten yhteistyö- ja kehittämisryhmien toimintaan: Etelä-Savon vesienhoidon yhteistyöryhmä ja Etelä-Savon kulttuuriympäristötyöryhmä.

KUVA: SAARA RYHÄNEN

Hiidenmaan riukuaitatalkoissa aitaa syntyi Matti Partion opastuksella.

Yritysneuvonta

MKN yrityspalvelujen kärkitoimialoiksi ovat vakiintuneet matkailu- ja elintarvikeyrittäjyys. Palveluja tehtiin niin yritysneuvonnan aloittamiseen, laajentamiseen kuin kehittämiseenkin liittyen. Erityisen merkittäviä ovat olleet ruokamatkailun kasvattamiseen, suoramyynnin käynnistämiseen sekä maaseudun palveluyrittäjyyden kehittämiseen liittyvät toimenpiteet. Yritysasiantuntijat ovat osallistuneet Yritys-Suomi-verkoston toimintaan.

Hanketoimintaa toteutettiin yhdessä laajan kumppaniverkoston kanssa. Tunne asiakkaasi, palvele kilpailukykyisemmin -hankkeessa vahvistettiin maaseudun yrittäjien osaamista ja tunnistettiin yritystoiminnan kehityskohteita kotityöyrityksissä, vapaa-ajanasukkaille palvelujaan tarjoavissa yrityksissä sekä maatilojen urakointiyrityksissä. Kolmipäiväinen Mikkelissä järjestetty luomuruokatapahtuma Maista luomu oli Luomuinstituutin jalkauttaminen -hankkeessa toteutettu suurponnistus eteläsavolaisen luomuruuan markkinoimiseksi. Ruokamatkailuideoita Saimaan seudulle -hankkeessa haettiin asiakaslähtöisesti Saimaan seudun ruokamatkailun tueksi ideoita, jotka edistäisivät alueemme maaseutuyritysten matkailua. Unelmakauppa – elintarvikkeesta euroja -hanke käynnistyi jalkauttamalla REKO -lähiruokarengas toiminnan Etelä-Savoon viiden toimintansa toukokuussa 2016 aloittaneen lähiruokarenkaan muodossa. ProYritys -hankkeessa asiantuntijamme toteuttivat tilannekartoituskäyntejä yritysten kehittämistarpeiden kartoittamiseksi, olivat mukana kokoamassa yritysryhmähankkeita sekä toteuttamassa mm. Erikoistuotantoa koivikoissa infopäivää.

KUVA: KIRSI LAPPALAINEN

Tunne asiakkaasi - palvele kilpailukykyisemmin -hankkeen asiakasraadin kokoamiseksi järjestettiin Mikkelissä Graanintavaratalojen aulassa vapun aatonaattona tapahtuma, jossa ohikulkevilta asiakkailta pyydettiin mielipiteitä, millaisia palveluita he ovat valmiita ostamaan koteihin tai vapaa-ajanasunnoilleen.

KUVA: SAARA RYHÄNEN

Edustajakokouksen herkullisista irakilaisista tarjoiluista vastasi Mohamed Al-Qasab perheineen yhdessä Ihastjärven maa-ja kotitalousseuran väen kanssa.

Järjestötoiminta

Maaseudun naiset ovat aktiivisia toimijoita, jotka vaikuttavat verkostoissaan ja pyrkivät edistämään maaseudun elävänä pysymistä. Järjestötoiminta kokoaa Etelä-Savon maaseudun ja maaseutukaupunkien ihmisiä yhteisölliseen toimintaan. Maa- ja kotitalousnaisten järjestöllä on pitkät perinteet ja tiheä paikallisyhdistysverkko, joten useammalla on mahdollisuus osallistumiseen lähellä kotiaan.

Etelä-Savon Maa- ja kotitalousnaiset toteuttivat kaksipäiväisen matkan maa- ja kotitalousnaisten ”Omat avaimet” -historiikin julkistamistilaisuuteen Helsinkiin. Perinteinen ruskamatka toteutettiin syyskuussa Itä-Lappiin ja Norjan Pykeijaan. Osallistuimme myös maahanmuuttajien kotouttamistyöhön yhdessä paikallisyhdistystemme kanssa.

Etelä-Savon vuoden 2016 Maa- ja kotitalousnainen

TAINA HARMOINEN
Mikkelin Anttolasta

KUVA: SUVI KORHONEN

Aiemmin valitut:

2015 Eeva Turunen, Savonlinna
2014 Jaana Hottinen, Heinävesi
2013 Soili Montonen, Mikkeli
2012 Marketta Tyrväinen, Pieksämäki
2011 Marjatta Valkonen, Kangasniemi
2010 Mirja Lignell, Sulkava
2009 Kirsi Paasonen, Ristiina
2008 Leena Toiviainen, Kerimäki
2007 Leila Lehtinen, Mikkeli

Hankkeilla kehitetään eteläsavolaista maaseutua

ProAgria Etelä-Savon hanketoiminta 2016

Alueitten väliset hankkeet

- KATRAS, lammashanke
- Kulttuuriympäristö näkyväksi, KYNÄ
- Marjamaat

ProAgria Etelä-Savon hallinnoimat hankkeet

- Keskitetyn biojalostamon toimintamalli, raaka-aineet ja mädätejäännöksen käyttökohteet
- Heimokylät kehittää
- Kilpailukykyä kasviyrityksiin KIPAKKA
- Lihaa Etelä-Savosta
- Menesty maidolla
- ProYritys
- Ravinnepiika
- STARTTI, omistajanvaihdoksen edistäminen
- Tunne asiakkaasi - palvele kilpailukykyisemmin
- Työllistävä maaseutu
- Unelmakauppa - elintarvikkeesta euroja
- Yhteistyöllä synergiaa ja kannattavaa energian-tuotantoa YSKE

ProAgria Etelä-Savo osatoteuttajana

- Luomuinstituutin jalkauttaminen
- Etelä-Savon maaseutu ICT
- Peltohavainto - ravinnekiertoa ja peltoviljelyn uusia avauksia
- Ruokamatkailuideoita Saimaan seudulle

TULOSLASKELMA	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
	€	€
Palvelu- ja myyntituotot		
Palvelumaksut	1 431 969,88	1 568 141,00
Muut toiminnan tuotot	5 465,56	4 063,56
Avustukset ja tuet		
Valtion varsinainen määräraha	331 740,00	424 159,45
Hankemaksatukset	918 808,03	150 799,12
Valtion tuet ja korvaukset	0,00	0,00
Saadut avustukset/tuet	68 760,00	73 936,00
Myynnin oikaisuerät	-20 450,63	-21 993,38
Tuotot yhteensä	**2 736 292,84**	**2 199 105,75**
Kulut		
Palvelutoiminnan kulut	-150 801,79	-116 505,41
Henkilöstökulut	-1 880 024,65	-1 699 226,79
Poistot	-2 821,68	-3 013,95
Muut kulut yhteensä	-685 385,24	-579 418,62
Kulut yhteensä	**-2 719 033,36**	**-2 398 164,77**
Varsinaisen toiminnan tuotto/kulujäämä	17 259,48	-199 059,02
Varainhankinta	61 005,00	64 059,00
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	6 979,15	22 348,12
Satunnaiset erät		
Tilinpäätössiirrot	0,00	0,00
Verot	670,00	-1 751,66
Tilinpäätöserät	0,00	0,00
Tilikauden yli-/alijäämä	**85 913,63**	**-114 403,56**

TASE	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA	€	€
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	28 101,91	18 703,47
Aineelliset hyödykkeet	9 490,19	5 912,97
Sijoitukset	93 957,95	93 957,95
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	2 486,59	2 279,94
Saamiset yhteensä	1 049 870,81	571 422,49
Rahat ja pankkisaamiset	443 945,62	768 082,82
VASTAAVAA YHTEENSÄ	**1 627 853,07**	**1 460 359,64**
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut rahastot	176 424,41	177 700,19
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	963 083,73	1 077 487,29
Tilikauden yli- /alijäämä	85 913,63	-114 403,56
Oma pääoma yhteensä	**1 225 421,77**	**1 140 783,92**
Sidotut rahastot		
Vapaaehtoiset varaukset		
Pakolliset varaukset		
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00	0,00
Saadut ennakot	0,00	0,00
Pitkäaikainen vieras pääoma yht.	**0,00**	**0,00**
Lyhytaikainen		
Saadut ennakot	0,00	0,00
Ostovelat	27 358,87	36 055,85
Muut lyhytaikaiset velat	97 864,45	64 916,61
Siirtovelat	277 207,98	218 603,26
Lyhytaikainen vieras pääoma yht.	**402 431,30**	**319 575,72**
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	**1 627 853,07**	**1 460 359,64**

etela-savo.proagria.fi

ProAgria Etelä-Savon hallitus ja henkilöstö

Hallitus

Pulkkinen Pasi, pj
Teittiläntie 31
51900 JUVA
pasi.pulkkinen@proagria.fi
050 595 3795

Karjalainen Esa
Kontilantie 46
52230 HURISSALO
esatapio66@gmail.com
0500 150 145

Lahtinen Juha
Enolahdentie 277
52970 PANKALAHTI
juha.lahtinen@
lahtelanmokit.fi
0400 255 715

Nousiainen Jukka
Mäntyseläntie 33
58520 LOUHI
jukka.o.nousiainen@
gmail.com
0440 549 252

Pekonen Leena
Mäkrämäentie 150
77120 VENETMÄKI
leena.pekonen@suomi24.fi
040 563 9659

Poikolainen Ritva
Taipaleentie 101
77240 HALKOKUMPU
ritva.poikolainen@
gmail.com
040 572 3364

Pulkkinen Matleena
Hietamäentie 10
50350 NOROLA
matleena.pulkkinen@
harkaniementuvat.fi
050 594 3681

ProAgria Etelä-Savon toimipaikat

Mikkelin toimipaikka

Mikonkatu 5
50100 MIKKELI
puh. (vaihde) 0400 261 094

Savonlinnan toimipaikka

Kirkkokatu 9
57100 SAVONLINNA
puh. (vaihde) 0400 261 094
(Mikkeli)

Juvan toimipaikka

Juvantie 13
51900 JUVA
puh. (vaihde)
0400 261 094
(Mikkeli)

Sähköposti: etunimi.sukunimi@proagria.fi

Johtoryhmä

Pahkasalo Heikki
Toimitusjohtaja
puh. 040 583 4890

Tunnila Petri
Joroinen
Palvelupäällikkö
Kasvi-, puutarha-, sika- ja
siipikarjayritykset
puh. 040 533 6683

Savolainen Mervi
Mikkeli
Talouspäällikkö
puh. 0400 256 592

Pirkkalainen Minna
Rantasalmi
Palvelupäällikkö
Maito-, nauta- ja
lammasyritykset
puh. 040 717 8660

Häkkinen Pekka
Mikkeli
Palvelu- ja kehityspäällikkö
Maaseutuyritykset ja
Tilipalvelut
puh. 0400 381 432

Mutka-Paintola Kirsi
Mikkeli
Maa- ja kotitalousnaiset
Toiminnanjohtaja
Elintarvike- ja
yritysasiantuntija
puh. 043 826 7882

Tukipalvelut (Mikkelin toimipaikka)

Savolainen Mervi
Talouspäällikkö
puh. 0400 256 592

Haaranen Eija
IT-asiantuntija
puh. 0400 859 380

Laitinen Marjo
Asiakaspalvelusihteeri
puh. 0400 256 325

Leppänen Arja
Hankeasiantuntija
puh. 0400 256 359

Muotka Ulla
Hankesihteeri
puh. 0400 256 357

Tiusanen Helena
Taloussihteeri
puh. 0400 256 614

Kasvi-, puutarha-, sika- ja siipikarjayritykset

Tunnila Petri, Joroinen
Palvelupäällikkö
Kasvintuotannon ja
talouden asiantuntija
puh. 040 533 6683

Haikarainen Iina, Mikkeli
Luomukasvintuotannon
asiantuntija
puh. 043 827 0632

Kotimäki Juha-Antti, Mikkeli
Luomukasvintuotannon
erityisasiantuntija
puh. 050 301 1752

Lyömiö Matti, Mäntyharju
Talouden asiantuntija,
omistajanvaihdospalvelut
Julkinen kaupanvahvistaja LKV
puh. 0400 343 952

Piispa Timo, Juva
Kasvintuotannon ja
talouden asiantuntija
puh. 040 702 4813

Purhonen Päivi, Juva
Kasvintuotannon ja talouden
asiantuntija
puh. 040 161 8290

Ruottinen Tuomas, Mikkeli
Kasvintuotannon
asiantuntija
puh. 043 826 7888

Sairanen Jukka, Savonlinna
Kasvintuotanto- ja
energia-asiantuntija
puh. 0400 165 414

Savikurki Riitta, Mikkeli
Kasvintuotannon ja
talouden asiantuntija
puh. 040 680 6820

Tiihonen Mirja, Mikkeli
Puutarhatuotannon
asiantuntija
puh. 0400 638 138

Maito-, nauta- ja lammasyritykset

Pirkkalainen Minna,
Rantasalmi
Palvelupäällikkö
puh. 040 717 8660

Ahonen Vuokko, Sulkava
Talouden asiantuntija,
omistajanvaihdospalvelut
puh. 040 524 9945

Heinonen Liisa, Kerimäki
Maidontuotannon
asiantuntija
puh. 043 824 9506

Heltelä Sari, Juva
Lammastuotannon
erityisasiantuntija
puh. 040 593 7528

Ikonen Matti, Mikkeli
Kasvintuotannon ja talouden
asiantuntija
puh. 0400 624 956

Karila Arto, Kangasniemi
Talouden ja johtamisen
erityisasiantuntija
puh. 040 182 7162

Kekkonen Vesa, Kerimäki
Talouden ja kasvintuotannon
asiantuntija
puh. 040 832 7168

Kiesilä Outi, Mikkeli
Maidon- ja naudanlihan-
tuotannon asiantuntija
puh. 0400 693 090

Kokkonen Anna-Maria,
Kerimäki
Kasvintuotannon ja talouden
asiantuntija
puh. 043 825 5371

Luostarinen Sinikka, Mikkeli
Maidontuotannon
asiantuntija,
automaattilypsy
puh. 040 764 0545

Penttinen Mikko, Savonlinna
Talous- ja yritysasiantuntija
puh. 0400 256 590

Piiparinen Jarmo, Juva
Lammastuotannon
asiantuntija
puh. 040 678 4212

Pitkänen Olli, Rantasalmi
Kasvintuotannon ja talouden
asiantuntija
p. 0400 126 208

Puttonen Marketta, Juva
Maidontuotannon
asiantuntija
puh. 040 592 0543

Reinikainen Virpi, Mikkeli
Maidontuotannon
asiantuntija
puh. 043 824 9500

Saastamoinen Niina, Juva
Luomumaidontuotannon
asiantuntija
puh. 040 735 9912

Tolvanen Tero, Juva
Luomukasvintuotannon
asiantuntija
puh. 040 516 5857

Ukkonen Mervi,
Kangasniemi
Maidontuotannon
asiantuntija
puh. 040 728 7263

Maaseutuyritykset ja tilipalvelut

Häkkinen Pekka, Mikkeli
Maaseutuyritykset ja Tilipalvelut
Palvelu- ja kehityspäällikkö
puh. 0400 381 432

Jouhkimo Panu, Mikkeli
Hankevastaava, YSKE-hanke
puh. 043 827 0633

Keronen Jukka-Pekka, Mikkeli
Yritysasiantuntija
puh. 043 826 7885

Koponen Niina, Mikkeli
Henkilöstöasiantuntija, hankevastaava
Työllistävä Maaseutu -hanke
puh. 043 826 7883

Nyyssönen Liisa, Mikkeli
Kirjanpitäjä, tilipalvelut
puh. 040 756 3948

Pajari Tarja, Savonlinna
Yritysasiantuntija, matkailu
puh. 0400 183 064

Rönkkönen Virpi, Mikkeli
Yritysasiantuntija, hevosyrittäjyys
Kannattavuuskirjanpito
puh. 040 186 5374

Seppänen Arja, Mikkeli
Kirjanpitäjä, tilipalvelut
puh. 0400 256 593

Maa- ja kotitalousnaiset

Mutka-Paintola Kirsi, Mikkeli
Toiminnanjohtaja
Elintarvike- ja yritysasiantuntija
puh. 043 826 7882

Korhonen Suvi, Juva
Yritysasiantuntija
puh. 043 824 9505

Kukkonen Mervi, Juva
Ruoka- ja järjestöasiantuntija
puh. 040 842 3549

Puustjärvi Eeva, Mikkeli
Maisema-ja ympäristöasiantuntija
puh. 043 826 7890

Ryhänen Saara, Mikkeli
Maisema- ja ympäristöasiantuntija
NEUVO-2020 -ympäristö-neuvoja
puh. 040 486 8237

ProAgria Etelä-Savo

ProAgria Etelä-Savo ry
Mikonkatu 5
50100 Mikkeli
Puh. 0400 261 094

etela-savo.proagria.fi

Ympäristömerkitty painotuote, 4041 0582 • Teroprint, Mikkeli • 3/2017